

Odysseas Elytis

Dôstojné je...

(Výber z diela)

Prebásnil Ivan Laučík

Z gréckych originálov: Odysseas Elytis: Axion esti, 17. vydanie, Ikaros, Atény, 1996
Odysseas Elytis: Eklogi, 3. vydanie, AKMON, Atény, 1979
vybrala, do češtiny preložila a doslov napísala Růžena Dostálová,
do slovenčiny prebásnil Ivan Laučík za jazykovej spolupráce s Janou Gruskovou-Vagicovou

Vydanie bolo umožnené finančnou podporou Ministerstva kultúry Grécka.

Občianske združenie STUDŇA, ÚSIL SAV, Konventná 13, 813 64 Bratislava

Vydalo Občianske združenie STUDŇA
Prvé vydanie
Bratislava 2001

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť textu nesmie byť použitá na ďalšie šírenie akoukoľvek formou bez predchádzajúceho súhlasu majiteľa autorských práv.

Technické spracovanie: František Jablonovský
Tlač a väzba: Vydavateľstvo STU Bratislava

Translation © Ivan Laučík, Růžena Dostálová 2001
Epilogue © Růžena Dostálová 2001
Illustrations © Milan Bočkay 2001
Design & Cover © František Jablonovský 2001

ISBN 80-968493-2-8

Elytisova skladba *Dôstojné je...* je pre mňa pomníkom gréckej literatúry.... a viedla ma k hľadaniu novej hudobnej podoby. Dielo načrtáva celé dejiny gréckeho národa, preto moja hudba čerpala z celej našej národnej tradície – ľudovej i byzantskej. V tejto skladbe, biblii gréckeho národa sa básnikovo slovo stáva slovom národa, pretože ten je spojený s udalosťami, ktoré inšpirovali básnika. Báseň *Dôstojné je...* je i zrkadlom, v ktorom národ nachádza svoju historickú identitu.

M. Theodorakis (Povinnosť. Moje umelecké Credo, Rím 1972)

19. marca 1996 zomrel Odysseas Elytis, nositeľ Nobelovej ceny za literatúru v roku 1979. Mikis Theodorakis, ktorý v roku 1964 zhudobnil skladbu *Dôstojné je...* napísanú v rokoch 1948 – 1958, ju nazval „bibliou Grécka“. Tá báseň je však viac, je to kniha patriaca ľudstvu. Poézia gréckej antiky, biblické žalmy, ortodoxná liturgia, ľudová poézia Balkánu, symbolizmus a magický surrealizmus západoeurópskej moderny – to sú pramene, z ktorých čerpá báseň *Dôstojné je...*. Umenie vysokého básnického pátosu, aký je v dnešnej Európe možný len v Grécku.

(Z poznámky nemeckého prekladateľa G. Dietza, 1996)

Európania na Západe hľadajú tajomstvo v temnote, v noci, kým my Gréci ho nachádzame vo svetle, ktoré je pre nás niečím absolútnym... Je to tajomstvo, mystérium, ktoré snád' môžeme lepšie pochopiť tu a naša poézia ho môže odhaliť celému svetu – tajomstvo svetla.

Ak vyrieknem grécke slovo *elia*, oliva alebo *thalassa*, more, majú tieto slová úplne iný význam než tie isté slová pre nejakého Američana. More je pre nás niečím veľmi dôverným, vôbec nie divokým. Je to len ďalšia pôda, ktorú je treba obrábať. Možno si všimnete, že vo svojich básňach často hovorím o mori ako o záhrade. Je tomu tak preto, že more je pre nás niečím takým domácky blízkym ako záhrada a sprevádza nás nech ideme kamkoľvek.

(O. Elytis v interview s I. Ivaskom, *Books Abroad*, 1975)

– Čo je dobro? Čo je zlo?

– Len bod, jeden bod

 a keď v ňom si, žiješ v rovnováhe

 ďalej už iba zmätok a temnota

 a ešte ďalej anjeli škripu zubami

– Len bod, jeden bod

 a keď v ňom si, môžeš ísť nekonečne vpred

 lebo inak už nie je nič

 A zdalo sa, že váhy mojich ramienvážia svetlo a inštinkt – a bol to

TENTO

svet malý a veľký!